

IULIAN ANTONESCU, CTITOR AL MUZEELOR DIN JUDEȚUL BACĂU

de VIOREL CĂPITANU

La sfârșitul lunii ianuarie 1991 o mulțime de lume din P. Neamț precum și din alte colțuri ale țării, l-au condus pe ultimul drum pe Iulian Antonescu, cel care timp de 35 de ani a creat și îndrumat o puternică rețea de muzee, la început în fosta regiune Bacău, iar din 1971 fiind transferat la București, în întreaga țară.

Iulian Antonescu și-a pus toată inteligența și osteneala în slujba instituțiilor muzeale, veghind în permanență asupra dezvoltării lor. Numai în fosta regiune Bacău a înființat 15 muzee la Bacău, Roman, Piatra Neamț, Tg. Neamț, Bicăz, Adjud și Tg. Ocna.

Iulian Antonescu era un om de o mare noblete sufletească și de-o pregătire enciclopedică cum rar mi-a fost dat să întâlnesc. Ar fi ocupat oricând un post universitar și n-ar fi avut egal chiar pînă la titlul suprem, într-o instituție academică. Dar n-a fost să fie așa din cauza originii „nesănătoase“. Era vinovat că mama fusese profesoară, iar tatăl ofițer superior cu gradul de colonel și luptător pe frontul de răsărit.

Cînd a terminat facultatea, a primit o repartitie într-un sat uitat de lume, pe malul Prutului, deși absolvise facultatea cu *Magna cum laude*.

Iulian Antonescu a fost numit la Muzeul din Bacău la 1 aprilie 1957, prin grija unui mare om de cultură, în persoana inspectorului B. Munte, de la secția culturală Bacău, care îl văzuse pe Iulian Antonescu pe cînd făcea practică ca student la șantierul arheologic de la Traian, com. Zănești, județul Neamț, în compania profesorilor Hortensia și Vladimir Dumitrescu, și care dorea ca și în orașul în care multă vreme nu se întîmplase aproape nimic, să ia ființă o instituție muzeală. Așa a ajuns Iulian Antonescu primul director al Muzeului regional Bacău — care la vremea respectivă — n-avea nici un spațiu, nici colecții și nici personal.

Iulian Antonescu nu s-a dat bătut nici un moment, iar greutățile nu l-au speriat. Chiar în primăvara lui 1957, Iulian Antonescu a deschis prima expoziție închinată singerosului an 1907, într-o clădire de lîngă actuala Prefectură a județului, sperînd în perspectivă în organizarea Muzeului județean de istorie și arheologie chiar în clădirea Prefecturii. Au urmat apoi alte expoziții de artă și comemorative în alte localuri, în tovărășia pictorului băcăuan Nicu Etnea și a colaboratorilor săi apro-

piați : Constantin Șova, Eugenia Dogan (Antonescu), și cel care consemnează activitatea lui Iulian Antonescu, în rîndurile de față cu lucrări de artă descoperite în fostele grajduri ale Primăriei din Bacău, care se aflau undeva pe cîmpul poștei, precum și cu valori de patrimoniu proaspăt achiziționate sau obținute prin săpăturile arheologice, de la Buda, Lespezi, Gabăra-Moldoveni, Măgura, Lichitișeni, Tăvădărăști, Aldești-Onișcani etc.

A început apoi să facă achiziții de la diferite persoane din Bacău, Piatra Neamț și Roman. Se bucura pentru fiecare achiziție fie ea cît de mică. Mi-aduc aminte cînd a descoperit la diverși cetățeni cîteva piese, care au aparținut familiei domnitoare Al. I. Cuza și doamnei Elena Cuza, lui M. Kogălniceanu sau Costache Negri se bucura de parcă intrase în muzeul nostru din Bacău, tot aurul din lume.

În toată această perioadă cît a funcționat la Bacău, Iulian Antonescu a colaborat exemplar cu muzeele nou înființate, dotîndu-le cu mobilier modern și asigurînd din punct de vedere financiar plata săpăturilor arheologice din județ precum și a șantierelor de interes național ca cele de la Ripiceni jud. Botoșani, responsabili C. S. Nicolăescu-Plopșor și Alexandru Păunescu, Bărboși — Galați, responsabili N. Gostar și Iulian Antonescu ; Budureasca — Prahova, responsabil Victor Teodorescu ; Brateiu — Sibiu, responsabil Ion Nestor Traian — Zănești, responsabil N. Gostar.

Eu însumi am avut prilejul de a-l însoți pe Iulian Antonescu pe Valea Bistriței la Traian — Zănești sau Ceahlău, Hangu și Bistricioara, șantiere de interes național conduse de regretatul profesor C. S. Nicolăescu-Plopșor și ilustrul meu prof. Mircea Petrescu-Dîmboviță, participînd apoi la aceste săpături.

Lui Iulian Antonescu îi datorăm și prima publicație a Muzeului băcăuan apărută în 1968, la 10 ani după înființarea Muzeului, cu un nume semnificativ „Carpica“, care în prezent a ajuns la cel de al 20-lea volum.

Cuvintele lui Iulian Antonescu care prefațau primul volum din această publicație sînt edificatoare „Răspunzînd unor stringente necesități de valorificare creatoare a unui nescut filon de tradiții și frumuseți naturale, centrul Moldovei și-a organizat între anii 1957 și 1968 o variată și reprezentativă rețea muzeistică. Ca urmare a acestui proces, patrimoniul muzeal a cunoscut o impresionantă creștere numerică și calitativă putînd înregistra, de la un muzeu organizat în 1934 la P. Neamț, de către preotul Constantin Mătasă, alte 15 muzee. În această nobilă activitate s-a format și călît o adevărată școală muzeografică, înscriind pentru merite și pasiune profesională, alături de binecunoscuta personalitate a decanului de vîrstă și experiență Constantin Mătasă, numele unor muzeografi ca V. Căpitanu, V. Ursache, C. Buzdugan, Virgil Mihăilescu-Bîrliba, Marcel Drăgoțescu, Minodora Ursache, Constantin Șova, Mihai Ciobanu, C. Tărăbuță și alții. „Au intrat în patrimoniul științific al istoriei naționale, fiind intens folosite ca atare, rezultatele unor săpături ca cele întreprinse la Lespezi și Buda pentru paleolitic Gabăra —

Moldoveni, Văleni, Călugăra, Lozinca, Slobozia, Brad, Negri și Săbăoani pentru zbuciumata istorie dacică“.

Au trecut de atunci peste 22 de ani, și cuvintele lui Iulian Antonescu mai stăruie asupra noastră îndemnându-ne mereu „nu vă lăsați băieți“. Și într-adevăr nu ne-am lăsat, am continuat cu pasiune munca pe șantierele arheologice, iar elanul tineresc nu l-am pierdut nici acum cînd în fața noastră s-au deschis noi perspective prin Revoluția din Decembrie 1989, pășind într-o nouă lume a democrației, luînd ca îndemn tot cuvintele lui *Pașa*, așa cum îi spuneam noi în viața de toate zilele „Pășim în cea de-a doua decadă a existenței muzeistice cu convingerea că noi și cei care ne vor urma, slujim o nobilă și obștească cauză, folosind una dintre cele mai avansate și eficace arme pentru progres, muzeografia, în întreita sa ipostază de știință, artă și pasiune.“

Acum cînd marele patriot Iulian Antonescu nu mai este printre noi și doarme somnul de veci în pămîntul strămoșesc alături de părinții lui, pămînt pe care l-a înălțat în cuvîntările sale cu pasiune și devotament, noi cei care l-am apreciat, iubit și admirat ne despărțim spunîndu-i cuvintele strămoșești

Să-i fie țărina ușoară !